

27.4.2026

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET TYÖVÄLINEIDEN TURVALLISESTA KÄYTÖSTÄ JA TARKASTAMISESTA, ALUSTEN LASTAUKSEN JA PURKAMISEN TYÖTURVALLISUUDESTA SEKÄ RAKENNUSTYÖTÄ TEKEVÄN SUKELTAJAN PÄTEVYYDESTÄ JA TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA ANNETTujen VALTIONEUVOSTON ASETUSTEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetuissa asetuksissa muutettaisiin työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta, alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta, rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevydestä ja turvallisuussuunnitelmasta annettuja valtioneuvoston asetuksia.

Muutokset koskevat eräiden työtehtävien ammattipätevyysvaatimuksia ja ne liittyvät työturvallisuuslain (HE 68/2025, laki 987/2025) muutokseen, joka tuli voimaan 1.1.2026. Työturvallisuuslaissa asetetaan perusvaatimukset ajoneuvonosturin, kuormausnosturin, torninosturin, satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan sekä rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävässä vaadittavasta ammattipätevydestä. Valtioneuvoston asetuksilla on tarkoitus täsmentää laissa asetettuja ammattipätevyysvaatimuksia. Asetuksilla säädettäisiin tarkemmin nosturien käyttötarkoituksesta ja teknisistä ominaisuuksista sekä soveltuvista ammattitutkinnoista ja niiden osista tai osaamisaloista.

Soveltuvien ammattitutkintojen sekä niiden osien tai osaamisalojen nimikkeet päivitetäisiin vastaamaan uudistettuja ammatillisen koulutuksen tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita. Ammattipätevyuden tuottaman koulutuksen jo suorittaneiden henkilöiden asema otetaan huomioon säätämällä ennen asetuksen voimaantuloa saavutetun ammattipätevyuden tuottamasta kelpoisuudesta siirtymäsäännöksessä.

Ehdotettujen asetusten on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin Opetushallituksen määräämät ammatillisten tutkintojen perusteiden muutokset eli 1.8.2026.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Työturvallisuuslakia (738/2002) on muutettu lailla 987/2025, joka tuli voimaan 1.1.2026. Työturvallisuuslain 14 a §:ssä säädetään ajoneuvonosturin, kuormausnosturin, torninosturin, satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan sekä rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävässä edellytetystä ammattipätevydestä. Työturvallisuuslakiin lisättiin perustuslain edellyttämällä tavalla laintasoiset perussäännökset ammattipätevyysvaatimuksista työsuojelun alalla. Laissa säännellään soveltuvan ammattitutkinnon ala. Valtioneuvoston asetuksilla on kuitenkin tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä laissa edellytetyistä ammattipätevyysvaatimuksista.

Siltä osin kuin muutokset koskevat ammattipätevyysvaatimuksia, valtioneuvoston asetukset annettaisiin työturvallisuuslain 14 a §:n 5 momentin nojalla. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävän koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös soveltuvasta tekniikan ja palvelualan ammatillisesta tutkinnosta sekä tutkinnon soveltuvista osaamisaloista ja soveltuvista osista.

Työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 37 §:n muutos annettaisiin työturvallisuuslain 43 §:n 3 momentin perusteella. Alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n 2 momentti annettaisiin työturvallisuuslain 14 §:n 2 momentin perusteella.

2 Asian valmistelu

Ehdotukset on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä Opetushallituksen kanssa.

Asetusluonnoksesta on järjestetty lausuntokierros 5.12.2025-30.1.2026 välisenä aikana. Lausuntoa pyydettiin 77 taholta, minkä lisäksi myös muilla on ollut mahdollisuus antaa lausuntonsa lausuntopalvelu.fi –sivustolla julkaistusta asetuserinnoksesta ja siihen liittyvästä muistiolunnoksesta. Lausunnon antoi 11 tahoja. Annetut lausunnot ja muut asetuksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>, hankkeen tunnus on STM167:00/2025.

Asetuserinnokset on käsittely kolmikantaisessa työturvallisuussäännöksiä valmisteleavassa neuvottelukunnassa 15.4.2026.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Säännellyt ammatit

Ammattipätevyydellä tarkoitetaan ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa lain (1384/2015) 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan pätevyyttä, josta on osoituksena muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, pätevyystodistus tai ammattikokemus taikka näiden yhdistelmä. Laissa on määritelty myös muut sen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet. Säännellyillä ammatilla tarkoitetaan saman momentin 1 kohdan mukaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset.

Työtehtävistä, joissa edellytetään työsuojelun alalla erityistä ammattipätevyyttä, säädetään työturvallisuuslaissa. Näitä ovat tällä hetkellä ajoneuvonosturin, kuormausnosturin, torninosturin, satamanosturin ja kansikoneen kuljettaja sekä rakennustyötä tekevä sukeltaja. Lisäksi panostajalaissa (423/2016) ja laissa eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista (684/2015) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa asbestityön turvallisuudesta (798/2015) säädetään panostajan ja asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyydestä yksityiskohtaisesti. Nämä säädökset täyttävät ammattipätevyyssääntelyltä edellytetyt vaatimukset ja sääntely on myös yhteensopiva ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen kanssa, eikä niitä ole tarvetta nyt muuttaa.

Kaikille edellä mainituille työtehtäville on yhteistä se, että niihin liittyy työturvallisuuden kannalta erityisiä osaamisvaatimuksia. Silloin kun säännökset edellyttävät erityistä koulutuksella tai tutkinnolla osoitettua ammattipätevyyttä, työtä saa tehdä vain henkilö, joka täyttää vaadittavat ammattipätevyysvaatimukset.

Työturvallisuuslain 14 a §:n 1 momentin mukaan ammattipätevyysvaatimuksena ajoneuvonosturin, kuormausnosturin ja torninosturin kuljettajan tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa, kun nosturin tekniset ominaisuudet tai käyttötarkoitus sitä edellyttävät. Saman pykälän 2 momentin mukaan ammattipätevyysvaatimuksena satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävään on soveltuvan palvelualan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa. Pykälän 3 momentin mukaan ammattipätevyysvaatimuksena rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon soveltuva osaamisala tai yksi tai useampi soveltuva osa.

Työturvallisuuslain 14 a §:n 4 momentissa säädetään muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekee Lupa- ja valvontavirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

Työturvallisuuslaissa säädettyjä työtehtäviä koskevat ammattipätevyyden perusvaatimukset on asetettu lain tasolla ja ehdotusten tarkoitus on, että soveltuvan ammattitutkinnon nimikkeestä, osaamisaloista ja tutkinnon osista säädetäisiin tarkemmin kutakin työtä koskevassa valtioneuvoston asetuksessa. Nosturinkuljettajien osalta asetuksella voidaan säätää myös kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävän koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta.

Ajneuvonosturin, kuormausnosturin, torninosturin ohjaamisesta säädetään työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (403/2008). Satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävän ammattipätevyysvaatimuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta (633/2004). Valtioneuvoston asetuksessa rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevyyydestä ja turvallisuussuunnitelmasta (1088/2011) säädetään sukeltajan tehtävistä.

3.2 Ammatilliset tutkinnot

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) nojalla annetulla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (680/2017) säädetään ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta. Ammatillisia tutkintoja ovat

ammattilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatilliset tutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista. Tutkinnot voivat sisältää osaamisaloja, joilla tarkoitetaan työelämän itsenäiseen toimintakokonaisuuteen liittyvää suuntautumista tutkinnon sisällä. Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolle. Tutkintorakenteessa on voimassa olevia ammatillisia perustutkintoja 42, ammattitutkintoja 62 ja erikoisammattitutkintoja 51.

Tutkintorakennetta kehitetään joustavasti tuomalla rakenteeseen uusia tutkintoja ja poistamalla vanhentuneita. Muuttuvat työelämätarpeet huomioidaan ensisijaisesti päivittämällä tutkinnon perusteita. Joskus muutokset voivat olla niin merkittäviä, että tarvitaan muutosta tutkintorakenteeseen.

Edellä kuvatut ajoneuvonosturin, kuormausnosturin, torninosturin, satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan sekä rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävissä edellytetyt ammattipätevyysvaatimukset voi saavuttaa maarakennusalan, talonrakennusalan, lastinkäsittelyalan tai sukellusalan ammattitutkinnon osia tai osaamisaloja suorittamalla. Opetushallitus on päivittänyt tutkintojen perusteita vuosien 2025–2026 aikana.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston asetuksilla määriteltäisiin tarkemmin, minkä tutkintorakenteeseen kuuluvan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi osa taikka osaamisala henkilön tulee suorittaa, jotta hän saavuttaa tehtävässä vaadittavan ammattipätevyuden. Muutettavaksi tulisivat työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annettu valtioneuvoston asetus, valtioneuvoston asetus alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta sekä valtioneuvoston asetus rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevydestä ja turvallisuussuunnitelmasta.

Ammattitutkinnon ja niiden osien nimet päivitetäisiin vastaamaan uudistettua tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävien nosturien käyttötarkoituksesta ja teknisistä ominaisuuksista, kuten kuormamomentista ja nostokyvystä ja ne vastaisivat nykytilaa.

Työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetun asetuksen käyttöönotto- ja määräaikaistarkastusten suorittajia koskevaan säännökseen tehtäisiin säädöstekninen muutos.

4 Pääasialliset vaikutukset

Rakennustyömaa, johon ehdotetut muutokset pääosin liittyvät, on jo lähtökohtaisesti tapaturma- ja riskialtis toimintaympäristö. Myös satamatyöt poikkeavat usein olosuhteiltaan ja vaarallisuudeltaan vastaavista töistä tavanomaisissa olosuhteissa. Nostureiden ja muiden laitteiden ohjaajien ammattipätevyyttä koskevalla sääntelyllä pyritään varmistamaan tiettyjen nostotyön osa-alueiden toteuttaminen turvallisesti: rakennustyömaalla ja satamissa käytettävien nosto- ja siirtolaitteiden kuljettajien on oltava ammattitaitoisia työturvallisuuden varmistamiseksi.

Myös rakennustyötä tekevän sukeltajan työtehtäviin liittyy korostunut työturvallisuusvaatimus. Veden alla tehtävä rakennustyö on jo lähtökohtaisesti erityistä ammattitaitoa vaativaa, jossa tulee osata sukeltamisen lisäksi rakennustyöhön liittyvät asiat. Ilman asianmukaista koulutusta kyseistä työtä ei ole mahdollista suorittaa turvallisesti. Tyypillisesti sukeltajat toimivat päätoimisina sukellusyrityksien työntekijöinä tai yrittäjinä rakennusalan ja laivateollisuuden palveluksessa.

Ammattipätevyysvaatimus on keskeisin keino varmistaa ehdotetuissa työtehtävissä vaadittava asianmukainen osaamistaso. Ammattipätevyysvaatimusten arvioidaan vähentävän merkittävästi töihin liittyviä työturvallisuusriskejä.

Ammattipätevyyksiä koskevat ehdotukset ovat pitkälti säädösteknisiä. Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta voimassa olevan lainsäädännön perusteella hankittuihin ammattipätevyyksiin. Soveltuvien ammattitutkintojen sekä niiden osien tai osaamisalojen nimikkeet päivitetäisiin vastaamaan uudistettua ammatillisen koulutuksen tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita.

Työnantajien osalta ehdotukset helpottavat työtehtävissä vaadittavan ammattipätevyuden määrittämistä. Kun soveltuva ammattitutkinto ja sen osa tai osaamisala on määritelty yksityiskohtaisesti asetuksella, työnantajan on nykyistä helpompi jo rekrytointivaiheessa varmistua, että työntekijällä on vaadittu ammattipätevyys. Tämä parantaa yritysten toimintaedellytyksiä.

Ammatillisen koulutuksen aiheuttamista kustannuksista, korvauksista ja järjestämistavoista säädetään laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017). Ammatillisen koulutuksen osien suorittaminen edellyttää myös

opiskelijan käytännön harjoittelua työpaikoilla. Opiskelijan ohjaamisesta ja esimerkiksi näyttöjen antamisesta työpaikalla voi aiheutua yritykselle taloudellisia vaikutuksia. Keskeistä kuitenkin on ottaa huomioon, että nyt ehdotettu sääntely perustuu pitkälti voimassa oleviin asetuksiin ja ammattipätevyysvaatimusten soveltamiskäytäntöön. Ehdotusten tarkoituksena on päivittää ammattipätevyysvaatimukset vastaamaan uudistuvaa tutkintorakennetta. Myöskään työntekijän rekrytoimisesta vuoksi ei tästä syystä arvioida aiheutuvan yrityksille olennaisia lisäkustannuksia nykytilaan verrattuna.

Ehdotuksilla on myös myönteisiä vaikutuksia koulutusjärjestelmään ja alan opintoja harkitseviin henkilöihin. Ehdotettujen koulutusvaatimusten tarkkarajaisuus selkeyttää opintoihin hakeutumisen suunnitelmallisuutta ja opintokokonaisuuksien valintaa. Ehdotukset vaikuttaisivat myönteisesti myös oppilaitosten koulutuksen järjestämiseen sekä koulutuskokonaisuuksien sisällön suunnitteluun.

Ehdotuksella on vähäisiä vaikutuksia myös viranomaisiin. Työsuojeluviranomaisen olisi nykyistä selkeämpää valvoa ammattipätevyysvaatimusten noudattamista. Opetushallitukseen ehdotukset vaikuttavat siten, että ammatillisten tutkintojen, niiden osien ja osaamisalueiden nimikkeiden on vastattava asetuksissa ehdotettuja. Tämä on otettu huomioon asetuksia valmisteltaessa.

5 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 5.12.2025-30.1.2026 välisenä aikana. Lausuntoja saatiin 11 eri taholta.

Rakennusteollisuus RT ry totesi, ettei sillä ollut asiassa lausuttavaa.

Suomen Yrittäjät ry katsoi, että työturvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää. Ammattipätevyysvaatimuksilla voidaan parhaimmillaan vähentää töihin liittyviä työturvallisuusriskejä. Yhdistys kannatti erityisesti sääntelyn selkeyttämistä ja katsoi, että siirtymäsäännösten olevan asianmukaisia ja turvaavan oikeusvarmuutta. Suomen Yrittäjät huomautti, että pk-yrityksille esimerkiksi koulutuskustannuksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei ole arvioitu perustelumuiustiossa lainkaan. Myöskään hallinnollisen taakan mahdollista lisääntymistä ja rekrytointivaikutuksia ei ole perustelumuiustiossa huomioitu.

Asian jatkovalmistelussa vaikutusarviointeja täydennettiin edellä mainitulla näkökulmalla.

Rakennusliitto ry piti kannatettavana, että asetusta muutetaan vastaamaan uudistuneita tutkinnon perusteita. Liitto piti hyvänä, että asetuksessa on selkeästi kirjattu ammattipätevyyteen vaadittavat tutkinnot ja tutkintojen osat. Rakennusliitto katsoi, että kyseessä olevat ammatit ja työajat ovat hyvin riskialttiita työturvallisuuden näkökulmasta. Ammattipätevyysvaatimusta ja sen tasoa ei tule tulevaisuudessakaan laskea ja sen kautta heikentää työturvallisuutta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry yhtyi Rakennusliitto ry:n lausuntoon.

Suomen Merimies-Unioni SMU ry kannatti esitettyjä muutosehdotuksia, eikä niihin ollut huomautettavaa.

STTK ry kannatti ehdotettua kokonaisuutta, joka tukee työturvallisuutta, sääntelyn ennakoitavuutta ja koulutusjärjestelmän johdonmukaista kehittämistä. Ammattipätevyysvaatimukset ovat tärkein tapa varmistaa, että työntekijöillä on työhön vaadittava osaaminen. Näiden vaatimusten voidaan nähdä myös vähentävän töihin liittyviä työturvallisuusriskejä.

Rakennuskonepäälliköt ry piti kokonaisuutta, joka koskee nosturinkuljettajien ammattipätevyysvaatimusten täsmentämistä valtioneuvoston asetuksilla, kokonaisuutena perusteltuna. On myönteistä, että asetustasolla vaadittava ammattipätevyys kytketään selkeästi ammatillisiin tutkintoihin ja niiden tutkinnon osiin. Tämä tukee työturvallisuutta, sääntelyn ennakoitavuutta ja koulutusjärjestelmän johdonmukaista kehittämistä rakennusalalla.

Rakennuskonepäälliköt ry kiinnitti huomiota Opetushallituksessa valmisteilla olevaan talonrakennusalan ammattitutkinnon ”Linkkunosturin kuljetus” -tutkinnon osaan ja niin sanottujen mobiilitorninostureiden asemaan ja luokitteluun suhteessa torninostureihin. Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osan tulisi muodostaa vaihtoehtoinen pätevyysreitti maasta ohjattavan nosturin kuljettamiseen niille henkilöille, joilla ei ole torninosturinkuljettajan ammattipätevyyttä. Torninosturinkuljettajan ammattipätevyyden tulisi säilyä riittävänä myös linkkunosturin kuljettamiseen.

Linkkunosturin kuljetus -tutkinon osan on perusteltua antaa oikeus kuljettaa maasta ajettavaa torninosturia, jonka kuormamomentti on enintään 130 tonnimetriä. Tämä tukisi sääntelyn selkeyttä ja vastaa markkinoilla olevia maasta ajettavia torninosturityyppejä. Nykyisessä sääntelyrakenteessa torninostureita koskeva kuormamomenttiraja ei tee eroa ylhäältä ajettavien torninostureiden ja maasta käsin ohjattavien torninostureiden välillä, vaikka niiden käyttöympäristöt ja riskiprofiilit poikkeavat toisistaan.

Rakennuskonepäälliköt ry piti myös perusteltuna, että mobiilitorninosturit luokitellaan sääntelyssä torninostureiksi. Mobiilitorninosturi on toiminnallisesti torninosturi, joka on asennettu ajoneuvoalustalle.

Jatkovalmistelussa selvitettiin mahdollisuutta toteuttaa Rakennuskonepäälliköt ry:n ehdotuksia valmistelevana olevan asetuksen aikataulussa. Alustavien selvitysten perusteella ehdotukset eivät saaneet varauksetonta kannatusta ja niiden mahdollinen toteuttaminen ja vaikutusten arviointi vaatisi vielä lisävalmistelua.

Lupa- ja valvontavirasto piti asetusten muutoksia hyvänä ja kannatettavana. Ehdotettujen muutosten perusteella työsuojeluviranomaisen olisi nykyistä selkeämpää valvoa ammattipätevyysääntelyn noudattamista sekä myöntää työpaikkakohtaisia poikkeuslupia ja suorittaa ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamista. Lupa- ja valvontavirasto kiinnitti huomion myös valtioneuvoston asetuksen työvälineiden turvallisuudesta käytöstä ja tarkastamisesta liitteessä annettuun nosturin määritelmään. Virasto esitti, että nosturin määritelmään tehtäisiin säädöstekninen muutos, jotta se vastaisi ennen vuotta 2019 tehtyä edellistä muutosta ja jotta määritelmä vastaisi soveltamiskäytäntöä, eikä aiheuttaisi tulkintaepäselvyyksiä.

Jatkovalmistelussa asetuksen liitteen nosturin määritelmään tehtiin kirjoitustekninen tarkennus, jotta nosturin määritelmä vastaisi paremmin säännöksen tarkoitusta.

Työterveyslaitos kannatti ehdotettuja asetusmuutoksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannatti esitettyjä muutosehdotuksia, eikä sillä ollut niihin huomautettavaa.

Opetushallitus piti hyvänä, että asetusmuutosluonnoksissa soveltuvasta pätevyydestä säädetään nykyistä selkeämmin määrittelemällä tarkasti vaadittavan tutkinnon, osaamisalan tai tutkinnon osien nimet. Se auttaa työntekijöitä ja edellä mainittuja ammattipätevyyksiä hakevia henkilöitä löytämään soveltuvat koulutuksen järjestäjät.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta

14 §. *Nosturinkuljettajan pätevyys.* Pykälässä säädettäisiin työturvallisuuslain 14 a §:n 1 momenttia tarkentavasti kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävien nosturien käyttötarkoituksesta ja teknisistä ominaisuuksista sekä nosturinkuljettajien ammattipätevyysvaatimuksista.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävien nosturien teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Nosturinkuljettajalla tulisi olla ammattipätevyys seuraavien nosturin ohjaamiseen:

- 1) ajoneuvonosturi, jonka nostokyky on yli 5 tonnia;
- 2) kuormausnosturi, jonka kuormamomentti on yli 25 tonnimetriä ja joka on tarkoitettu pääasiassa muuhun käyttöön kuin ajoneuvon kuormaamiseen ja purkamiseen;
- 3) torninosturi, jonka kuormamomentti on yli 25 tonnimetriä.

Momentissa esitetyt nostureiden tekniset ominaisuudet ja käyttötarkoitukset vastaisivat voimassa olevaa asetusta (1095/2019).

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin varsinaiset ammattipätevyysvaatimukset. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna uutta olisi se, että asetuksessa määriteltäisiin nimenomaisesti soveltuva ammattitutkinto ja sen yksi tai useampi osa. Momentin 1 kohdan mukaan ammattipätevyysvaatimuksena ajoneuvonosturinkuljettajan tehtävään olisi maarakennusalan ammattitutkinnon osa Ajoneuvonosturinkuljettajan perusosaaminen. Momentin 2 kohdan perusteella kuormausnosturin kuljettajan tehtävään ammattipätevyuden tuottaisi maarakennusalan ammattitutkinnon osa Kuormausnosturin käyttö asennustyössä. Momentin 3 kohdan mukaan torninosturinkuljettajan tehtävässä vaadittavan ammattipätevyuden saavuttaisi suorittamalla

talonrakennusalan ammattitutkinnon osat Varastonosturin kuljetus ja Torninosturin kuljetus talonrakennustyömaalla. Torninosturin ohjaajan tulisi siten suorittaa kaksi tutkinnon osaa.

Lupa- ja valvontaviraston mahdollisuudesta myöntää työpaikkakohtainen poikkeuslupa nosturin kuljettamiseen säädetään työturvallisuuslain 14 a §:n 1 momentissa.

37 §. Käyttöönotto- ja määräaikaistarkastusten suorittajat. Pykälässä säädetään asetuksen liitteessä mainittujen työvälineiden käyttöönotto- ja määräaikaistarkastusten suorittajaa koskevista vaatimuksista.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan liitteessä mainitun työvälineen käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksen suorittajan tulee olla vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005, akkreditointilaki) 4 §:n 3 kohdassa tarkoitetun arviointielimen päteväksi toteama asiantuntijayhteisö tai arviointielimen päteväksi toteaman sertifiointielimen hyväksymä riippumaton asiantuntija.

Akkreditointilain 4 §:n 3 kohdan mukaan kyseisessä laissa arviointielin tarkoittaa vaatimustenmukaisuuden arviointipalveluja suorittavaa yhteisöä, laitosta tai muuta elintä. Pykälän 2 kohdan mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelu tarkoittaa testausta, kalibrointia, sertifiointia ja tarkastusta sekä niihin rinnastettavaa toimintaa.

Käyttöasetuksen säätämisen jälkeen on käynyt ilmi, että asetuksen 37 §:n 1 momentissa oleva aineellinen viittaus vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain 4 §:n 3 kohtaan on virheellinen. Akkreditointilain 5 §:n 1 momentin perusteella arviointielin voi hakea akkreditointiyksiköltä akkreditointia tai siihen rinnastettavaa pätevyyden arviointia. Akkreditointiyksiköllä tarkoitetaan lain 4 §:n 3 momentin 11 kohdan mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköä. Käyttöasetuksen 37 §:n 1 momentissa tulisi siten viitata arviointielimen sijasta akkreditointiyksikköön, joka tunnetaan FINAS-akkreditointipalveluna.

Edellä mainitun perusteella pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, viittaus vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitetun arviointielimeen korvattaisiin viittauksella saman säännöksen 11 kohtaan, jossa määritellään akkreditointiyksikkö. Asiantuntijayhteisönä toimivan tahon tulisi siten hakea ja saada akkreditointiyksikön päätös, jotta se voi toimia pykälän mukaisessa tarkastustehtävässä. Muutos olisi säädöstekninen, koska ehdotetulla tavalla on toimittu voimassa olevankin asetuksen perusteella. Vastaavalla tavalla momenttia täsmennettäisiin myös siten, että riippumattoman asiantuntijan tulisi olla akkreditointiyksikön päteväksi toteaman arviointielimen hyväksymä. Käytännössä henkilön sertifiointia eli asiantuntijaksi hyväksymistä suorittavaa arviointielintä kutsutaan sertifiointielimeksi.

Liite. Liitteessä määritellään asetuksen 37 §:n mukaisia käyttö- ja määräaikaistarkastuksen piirissä olevia laitteita ja tarkastuksen suorittavia tahoja.

Liitteen kohdassa 1 annettua nosturin määritelmää muutettaisiin kirjoitusteknisesti siten, että nosturi tarkoittaisi nostolaitetta, joka on tarkoitettu erilaisten taakkojen tai kuormien nostamiseen, siirtämiseen ja laskemiseen. Voimassa olevan määritelmän sanamuoto on aiheuttanut epäselvyyksiä, koska sitä on ollut mahdollista tulkita siten, että yhdenkin toiminnon eli joko nostamisen, siirtämisen tai laskemisen suorittaminen tekisi koneesta nosturin. Tämä tulkinta ei ole ollut edellisen, 1.3.2020 voimaan tulleen liitteen muutoksen (asetus 1095/2019) tarkoitus. Nyt ehdotetun kirjoitusteknisen muutoksen myötä on selvää, että kaikkien kolmen toiminnon eli nostamisen, siirtämisen ja laskemisen on tapahduttava samassa koneen työkierrossa, jotta kyseessä oli liitteessä tarkoitettu nosturi. Muilta osin nosturin määritelmä säilyisi ennallaan.

Liitteen kohdassa 9 annetun betonipumppuauton määritelmän ruotsinkieliseen kieliversioon tehtäisiin kirjoitustekninen korjaus.

Muita muutoksia liitteeseen ei ehdoteta tehtäväksi.

6.2 Valtioneuvoston asetus alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta

7 §. Nosturinkuljettajan ja kansikoneenkuljettajan pätevyys sekä nosto- ja siirtolaitetyö. Pykälässä säädettäisiin työturvallisuuslain 14 a §:n 2 momenttia tarkentavasti nosturinkuljettajan ja kansikoneenkuljettajan ammattipätevyysvaatimuksesta sekä nosto- ja siirtolaitetyötä koskevasta muista ammattitaitovaatimuksesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin soveltuvasta palvelualan ammattitutkinnosta ja sen soveltuvista osista, jotka tuottavat ammattipätevyyden. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna uutta olisi se, että asetuksessa määriteltäisiin nimenomaisesti soveltuva ammattitutkinto ja sen osa. Momentin 1 kohdan mukaan ammattipätevyysvaatimuksena satamanosturinkuljettajan tehtävään olisi lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon osa Nosturityöt. Momentin 2 kohdan mukaan kansikoneenkuljettajan tehtävään edellytettäisiin lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon osan Kansinostotyöt suorittamista. Ammattipätevyysvaatimukset vastaisivat nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nosto- ja siirtolaitetyötä tekevää henkilöä koskevasta vaatimuksesta. Kyseessä ei olisi ammattipätevyysvaatimus, vaan työnantajan tulisi arvioida, minkälaista ammattitaitoa ja muita henkilökohtaisia ominaisuuksia nosto- ja siirtolaitetyö työntekijältä edellyttäisi. Nostolaitteen käyttäjällä, siirtolaitteen kuljettajalla, merkinantajalla ja näyttäjällä tulisi olla hyvä näkö ja kuulo sekä riittävä ammattitaito. Työntekijän tarvittavaa näkökykyä ja kuuloa voidaan arvioida työterveyshuollon avulla. Vaadittavaan ammattitaito voisi muodostua esimerkiksi koulutuksen tai alusten lastaus- ja purkamistyötä koskevan ammattikokemuksen kautta. Koulutus edellyttäisi vähintään työpaikalla annettavaa asianmukaista opastusta ja perehdyttämistä tehtävään.

Pykälässä käytettyjen satamanosturin, kansikoneen sekä nosto- ja siirtolaitteiden määrittelyä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaan asetukseen verrattuna.

34 §. Poikkeuslupa. Voimassa olevassa pykälässä säädetään siitä, että asianomainen työsuojeluviranomainen voi erityisistä syistä yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia asetuksen säännöksistä edellyttäen, että työntekijöiden turvallisuus on muilla toimenpiteillä varmistettu.

Asetus on annettu työturvallisuuslain nojalla. Työturvallisuuslaissa ei ole valtuussäännöksiä, joiden perusteella asetuksella voitaisiin säätää työsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta myöntää poikkeuksia lain säännöksistä. Lisäksi perustuslaki edellyttää, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista. Näistä syistä säännös ehdotetaan kumottavaksi. Lupa- ja valvontavirastosta saadun tiedon mukaan säännöksen perusteella ei ole myönnetty poikkeuslupia.

6.3 Valtioneuvoston asetus rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevydestä ja turvallisuussuunnitelmasta

2 §. Sukeltajan pätevyys. Pykälässä säädettäisiin työturvallisuuslain 14 a §:n 3 momenttia tarkentavasti rakennustyötä tekevältä sukeltajalta edellytetystä ammattipätevyysvaatimuksesta.

Ehdotuksen mukaan ammattipätevyysvaatimuksena sukeltajan tehtävään olisi sukellusalan ammattitutkinnon Työsukeltamisen osaamisala. Sukellussyvyyden, työtehtävän, käytettävien sukelluslaitteiden ja työmenetelmän perusteella arvioiden koko osaamisalan suorittamisen sijasta vaihtoehtoisena vaatimuksena olisi vähintään sukellusalan ammattitutkinnon tutkinnon osan Työsukeltaminen taso 1 tai Tutkimussukeltaminen suorittaminen.

Sukellusalan ammattitutkinnon työsukeltamisen osaamisalan suorittaminen antaisi ammattipätevyyden kaikkiin sukelluslaitteiden käyttöä edellyttäviin vedessä tehtäviin rakennustöihin ammattitutkinnon sisällön asettamissa rajoissa. Jos työ on varsinaista rakennustyötä (esimerkiksi pohjarakennus, muottityö, betonointi- ja raudoitustyö, elementtien ja kasuunien asennus, putkien ja kaapelien asennus, teräsrakentaminen, korjausrakentaminen ja nostotyöt) pätevyysvaatimuksena on yleensä työsukeltamisen osaamisalan suorittaminen kokonaisuudessaan.

Pykälässä mainittujen tutkinnon osien suorittaminen taas tuottaisi ammattipätevyyden rajatuimpiin, ennalta määriteltyihin työtehtäviin. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi työmaan työnjohto-, valvonta- ja suunnittelutehtävät ja muut rakennustyön tukitehtävät. Esimerkiksi viiden metrin syvyydessä betonirakenteissa olevien halkeamien tarkastuksessa pelkästään tutkinnon osan suorittaminen voisi olla riittävää. Vastaavasti, jos työmenetelmänä olisi visuaalinen tarkastus ja halkeaman mittaus, tutkinnon osan suorittaminen riittäisi.

Työtehtävien osalta ehdotuksilla ei ole tavoiteltu sisällöllisiä muutoksia voimassa olevan asetuksen soveltamiskäytäntöön, vaan tarkoituksena on ainoastaan päivittää ammatillisten tutkintojen, osaamisalueiden ja osien nimikkeet vastaamaan uudistettua tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetukset tulisivat voimaan 1.8.2026.

Ammattipätevyyden tuottaman koulutuksen jo suorittaneiden henkilöiden asema otetaan huomioon säätämällä ennen asetusten voimaantuloa suoritettun koulutuksen tuottamasta ammattipätevyydestä siirtymäsäännöksessä.

Opiskelija, joka on aloittanut tutkinnon suorittamisen ennen asetuksen voimaantuloa, voi käytännössä siirtyä uuden tutkintorakenteen mukaiseen koulutukseen ja saavuttaa ehdotuksen mukaisen ammattipätevyyden. Tämä on otettu huomioon ammatillisten tutkintojen perusteissa.